

Utrikesdepartementet

Strategi för Sveriges humanitära bistånd genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) 2025–2029

1. Utgångspunkter och mervärde

Denna strategi styr Sveriges humanitära bistånd genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) under perioden 2025–2029.

Humanitärt bistånd är en prioriterad del av Sveriges utrikespolitik och globala engagemang. Detta stöd utgår från globala humanitära behov och de humanitära principerna om opartiskhet, neutralitet, oberoende och humanitet samt internationell humanitär rätt. Stödet ska verka principfast och behovsbaserat i enlighet med internationella åtaganden.

Kostnadseffektivitet, nytänkande och innovation ska stå i fokus.

Det humanitära systemet står inför allvarliga utmaningar med ökade humanitära behov och globalt minskad finansiering till den humanitära responsen. Civila drabbas såväl av svält och klimatkatastrofer som, i allt högre utsträckning, av krig och konflikt och allt fler människor flyr. Barn drabbas särskilt hårt i dessa situationer. Enskilda statsledningars bristande vilja eller förmåga att ta ansvar för landets egen utveckling och sin befolknings välmående är ofta en grund till sämre förutsättningar för samhällen att förebygga och hantera humanitära katastrofer. De senaste årens demokratiska tillbakagång har bidragit till att respekten för internationell humanitär rätt har urholkats och att klimatförändringarnas förödande effekter lämnas obemötta. Auktoritära regimer och icke-statliga väpnade grupper förhindrar i ökad utsträckning humanitärt tillträde, vilket förvärrar kriserna. Detta sammantaget gör att de humanitära behoven växer i allt snabbare takt. Ökade säkerhetsrisker för både civila och hjälparbetare och de senaste årens kraftiga inflation har därtill drivit upp kostnaderna för humanitärt bistånd.

Regeringens ambition för det humanitära biståndet är att globalt minska den växande klyftan mellan behov och finansiering. Sveriges arbete fokuserar på tre övergripande områden: att minska de humanitära behoven, att utöka givarbasen för det humanitära biståndet och att stärka effektiviteten i genomförandet av humanitärt bistånd.

Strategin ska säkerställa att stödet når fram till de mest utsatta, för att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet, också i världens mest bortglömda och underfinansierade humanitära kriser.

Sida ska prioritera effektiva livräddande insatser inom det humanitära biståndet och stärkt humanitär diplomati. Strategin ska bidra till att fokusera det humanitära stödet till det humanitära kärnmandatet med uppmaning till engagemang från andra aktörer och instrument för att tillförsäkra större långsiktighet i insatserna och minska trycket på det humanitära systemet.

2. Inriktning och mål för det svenska biståndet

Denna strategi tar sin utgångspunkt i regeringens reformagenda för svenskt bistånd: [Bistånd för en ny era - frihet egenmakt och hållbar tillväxt](#) (UD2023/17726). Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det normativa ramverket för humanitärt bistånd utgörs av den internationella humanitära rätten och de humanitära principerna. Det humanitära biståndet ska rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet hos människor som utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, terrorism, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden.

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål.

- Att rädda liv och lindra nöd genom humanitär assistans och skydd för krisdrabbade människor.
- Stärkt effektivitet i genomförandet av humanitärt bistånd.

Sida ansvarar för att utveckla målens uppföljning och mätbarhet inom ramen för sin operationalisering av strategin, exempelvis genom formulering av indikatorer och/eller delmål. I strategins årliga redovisning ska resultat och effekter av stödet redovisas, inklusive på aggregerad nivå.

Resultatredovisningen ska även inkludera en väl underbyggd analys av hur strategin har bidragit till att motverka förvärrade eller nya katastrofer och kriser.

Strategin ska gälla under perioden 1 oktober 2025 – 31 december 2029 och avser Sidas verksamhet. Strategin styr användningen av medel som anslås under anslaget 1.1 Bistandsverksamhet, anslagspost 1 Humanitära insatser i regleringsbrev avseende Sida för respektive budgetår.

3. Verksamhet och målrelaterad analys

Strategins genomförande ska bidra till en ökad andel stöd genom lokala civilsamhällesorganisationer och stärkt humanitär diplomati, bland annat genom upprättande av nya partnerskap. Fokus ska ligga på att öka effektiviteten och långsiktigheten i den humanitära responsen gentemot de allra mest utsatta och sårbara befolkningsgrupperna också i de mest svårtillgängliga områdena. Kvinnor och barn, särskilt flickor, men även

personer som tillhör grupper som är särskilt utsatta, påverkas oproportionerligt av kris, krig och konflikt, och ska därmed stå i fokus i genomförandet. Verksamhetens fokus ska primärt vara på landnivå.

Genomförandet ska präglas av transparens och en tydlig verksamhetslogik, där kopplingen mellan identifierade behov och verksamhetsinriktning är tydlig. Sida ska i genomförandet av verksamheten särskilt beakta följande.

Att rädda liv och lindra nöd genom humanitär assistans och skydd för krisdrabbade människor

I en värld där humanitära kriser blir alltmer komplexa och akuta krävs snabba, effektiva och samordnade livräddande insatser och lindrande av nöd genom humanitär assistans och skydd för de allra mest krisdrabbade människorna. Krig och konflikter liksom klimatförändringar och extrema väderhändelser orsakar otrygg livsmedelsförsörjning, svält, sjukdomar, massflykt, tvångsfördrivningar, bristande tillgång till akut mödralhälsovård och annan akut sjukvård, akut SRHR samt socio-ekonomisk instabilitet. Givet utvecklingen är tillgången av akut psykosocialt stöd viktigt. Det humanitära biståndet behöver i den akuta responsen bidra till bättre samverkan mellan de humanitära aktörerna, stärkta lokala insatser och insatser som bygger motståndskraft inför framtida kriser.

Verksamheten ska därför fokuseras på att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet genom principfast och behovsbaserat humanitärt stöd till de mest sårbara människorna i de mest akuta humanitära kriserna, också i svårtillgängliga områden i världen. Sida ska samtidigt, och som en del av den humanitära responsen, fortsatt bidra till att minska risken för våld, hot och övergrepp för krisdrabbade människor, i linje med det humanitära kärnmandatet och åtaganden inom det humanitära systemet. Mot bakgrund av den ökade klyftan mellan humanitära behov och den humanitära finansieringen bör prioriteringar göras i syfte att uppnå en så effektiv och långsiktig humanitär respons som möjligt.

För att stärka den humanitära responsen och tillträdet på landnivå ska Sida, i dialog med Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) och utlandsmyndigheterna, bidra till arbetet med humanitär diplomati. Detta är särskilt viktigt i sammanhang där det humanitära systemet är under stark press.

Verksamheten inom den humanitära strategin ska fokusera på stärkt samarbete med civilsamhällesorganisationer, med fokus på lokala organisationer, för snabbare och mer ändamålsenliga humanitära insatser. Dessa spelar en viktig roll i att säkerställa att den akuta humanitära hjälpen når fram i svårtillgängliga områden och till särskilt sårbara grupper. Detta gäller särskilt i miljöer där större internationella aktörer är begränsade av säkerhets- eller logistiska hinder.

Lokala aktörer har ofta djupare kunskap om samhällsstrukturer, kultur och behov, vilket gör att humanitärt bistånd kan fördelas snabbare, träffsäkrare och mer effektivt. Genom att stärka lokala aktörer i den humanitära akuta responsen bidrar Sverige till att skapa förutsättningar på plats, vilket på sikt kan minska långsiktigt biståndsberoende. Sida ska arbeta för att bidra till målet att minst 25 procent av den humanitära finansieringen går direkt eller via intermediärer till lokala organisationer.

När människor har tillgång till mat, vatten, sjukvård och säkerhet minskar behovet att fly. Humanitärt bistånd räddar liv och lindrar nöd och kan därmed bidra till att förbättra levnadsvillkor, vilket också minskar drivkrafterna för irreguljär migration. Givet det stora antalet människor som befinner sig på flykt och är tvångsfördrivna i världen ska verksamheten sträva efter att omhänderta deras omedelbara behov i nära anslutning till hemvisten.

Stärkt effektivitet i genomförandet av humanitärt bistånd

Det humanitära systemet är under stark press. Bristen på respekt för internationell humanitär rätt, de humanitära principerna, mänskliga fri- och rättigheter och andra ramverk för människors skydd bidrar till mänskligt lidande och ökade humanitära behov. Det urholkar även effektiviteten av det existerande humanitära systemet.

Verksamheten ska därför bidra till att säkerställa ett fungerande och effektivt humanitärt system genom att:

- Stötta verksamhet i fält som kan bidra till att stärka respekten för och efterlevnaden av internationell humanitär rätt och andra rättsliga ramverk till skydd för krisdrabbade befolkningar.
- Arbeta genom riskinformerade behovsanalyser som ligger till grund för att människor med de mest akuta behoven samt personer som är särskilt utsatta får tillgång till humanitär livräddande assistans och skydd.
- Förstärka det globala humanitära systemets kapacitet att generera jämförbar behovsanalys samt att driva frågan om principfast och transparent prioritering i det humanitära systemet.
- Säkerställa kvaliteten på det humanitära stödet genom bl.a. tidiga utbetalningar av flexibel och flerårig finansiering för att bidra till att humanitära aktörer snabbt kan ställa om verksamhet för att svara på ökande humanitära behov och kunna verka i utmanande miljöer.
- Identifiera och främja användningen av innovativa metoder och teknologiska lösningar för att stärka effektiviteten av det humanitära systemet.

- Utveckla ansatsen i föregripande åtgärder inom det humanitära mandatets ansvar för att rädda liv.

Synergier med utvecklingssamarbetet

Det humanitära biståndet ska fokusera på det humanitära kärnmandatet.

I utdragna humanitära kriser behöver samverkan och synergier mellan humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete och, där så är relevant, fredsbyggande arbete fortsatt stärkas. Hänsyn bör tas till klimat- och miljöpåverkan där det är angeläget.

För att minska de humanitära behoven och pressen på det humanitära systemet understryks i reformagendan för svenskt bistånd - [Bistånd för en ny era - Frihet Egenmakt och hållbar tillväxt](#) - vikten av att verka för:

- att utvecklingsaktörer, inklusive Världsbanken och regionala utvecklingsbanker, ytterligare stärker sin närvaro och sitt engagemang samt upprätthåller grundläggande samhällstjänster i sköra stater och konfliktområden där humanitära kriser pågår, och
- att bygga motståndskraft, inte minst i utdragna humanitära kriser, genom utvecklingsfinansierad klimatanpassning i utsatta samhällen.

Föregripande åtgärder ska också inkludera åtgärder för att bygga kapacitet, reducera och förhindra kriser såsom tidiga varningssystem, riskreducering och katastrofberedskap genom utvecklingsfinansiering.

Långsiktiga insatser inom utvecklingsbiståndet bygger motståndskraft, stabilitet och möjligheter genom demokrati och tillväxt. Det skapar förutsättningar för människor att bygga en framtid i sina hemländer.

Samarbetsparter och samverkan

Transparens, effektivitet och nytänkande ska stå i fokus vid val av partner och upprättande av nya partnerskapsmodeller och tekniska verktyg för verksamheten. Det är viktigt att partnerorganisationerna har god kunskap om de sammanhang som de verkar i.

Samarbetsparter ska respektera demokratiska värderingar och verka på ett sätt som främjar internationell rätt, inklusive mänskliga fri- och rättigheter och internationell humanitär rätt, samt de humanitära principerna om humanitet, neutralitet, opartiskhet och oberoende. Samarbetsparter ska också ha tillbörliga system för att förebygga och motverka sexuella utnyttjanden, övergrepp och trakasserier. Sida ska säkerställa att civilsamhällesorganisationer och andra partner som får stöd inte har kopplingar till våldsbejakande ideologier, extremism eller islamism. Vidare ska Sida säkerställa att stöd inte går till verksamhet som motarbetar den

regelbaserade världsordningen och svenska intressen. Vid tveksamhet i något av dessa avseenden ska en försiktighetsprincip tillämpas och andra partner sökas.

Sida ska förenkla och tydliggöra sina riktlinjer och krav med målsättningen att underlätta för civilsamhällesorganisationer och lokala aktörer att kunna genomföra en effektiv och hållbar humanitär respons i fält. Sida ska redovisa hur stor andel av stödet som nått lokala och nationella organisationer och bidra till att de internationella målen för lokalisering uppfylls.

Utöver de två formella samråd som ska hållas vår och höst mellan Utrikesdepartementet och Sida ska verksamheten inom ramen för denna strategi följas upp genom löpande strategisk dialog i syfte att säkerställa informationsutbyte och samstämmighet i Sveriges agerande på det humanitära området.